

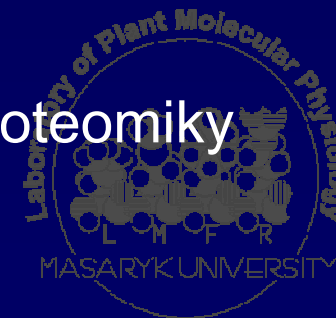
Základy genomiky

III. Přístupy reverzní a přímé genetiky

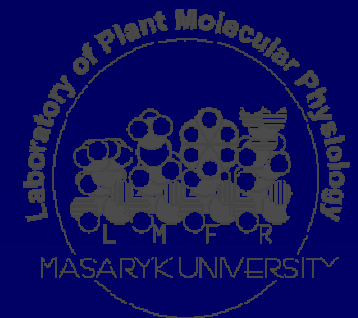
Jan Hejátko

Masarykova univerzita, Laboratoř funkční genomiky a proteomiky
Laboratoř molekulární fyziologie rostlin

Základy genomiky III.

- Zdrojová literatura ke kapitole III:
  - Plant Functional Genomics, ed. Erich Grotewold, 2003, Humana Press, Totowa, New Jersey
  - Mello, C.C. and Conte Jr., D. (2004) Revealing the world of RNA interference. *Nature*, **431**, 338-342.

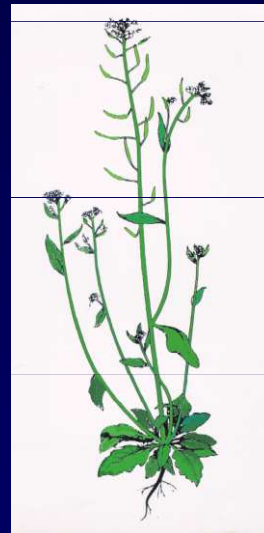
Přístupy „klasické“ genetiky *versus* „reverzně genetický“ přístup ve funkční genomice *Arabidopsis thaliana*

NÁHODNÁ MUTAGENEZE

„Přímě genetický“ přístup

EMS

1. IDENTIFIKACE FENOTYPU
2. GENETICKÉ MAPOVÁNÍ
3. GENOVÁ IDENTIFIKACE
-poziční klonování

hxn

„Reverzně genetický“ přístup

T-DNA

1. IZOLACE SEKVENČNĚ SPECIFICKÉHO MUTANTA
2. IDENTIFIKACE FENOTYPU
3. PRŮKAZ KAUZÁLNÍ SOUVISLOSTI MEZI INZERCÍ A FENOTYPEM

Genomika III.

Přístupy reverzní genetiky

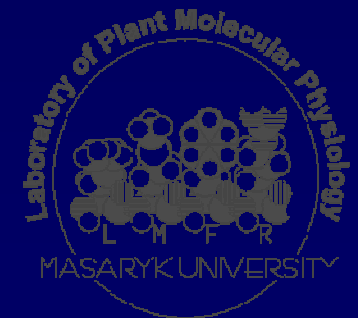
- Metody identifikace sekvenčně specifických mutantů
  - příprava sbírky mutantů
  - vyhledávání sekvenčně specifických mutantů pomocí PCR
  - vyhledávání sekvenčně specifických mutantů v elektronických databázích
- Analýza fenotypu a potvrzení příčinné souvislosti mezi fenotypem a inzerční mutací
  - kosegregační analýza
  - identifikace nezávislé inzerční alely
  - využití nestabilních inzerčních mutagenů a izolace revertantních linií
- Umlčování genů pomocí RNAi
  - mechanismus účinku RNAi

Genomika III.

Přístupy reverzní genetiky

- Metody identifikace sekvenčně specifických mutantů
  - příprava sbírky mutantů

Typy inzerčních mutagenů

- Mobilní elementy

- **autonomní transpozony (*En-1*)**

- obsahují gen pro transponázu, umožňující excizi a opětovné začlenění do genomu
    - na obou koncích obsahují krátké obrácené repetice, které jsou transponázou rozpoznávány

- Stabilní elementy

- **neautonomní transpozony (*dSpm*)**

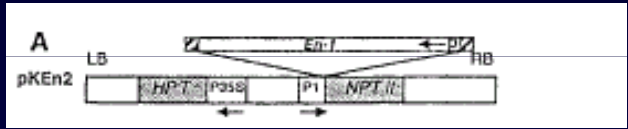
- mutant *En/Spm* transpozonu, který mutací v genu pro transponázu ztratil autonomii
    - může být aktivován křížením s linií nesoucí *En/Spm* transpozon

- **T-DNA**

- zcela stabilní, její inzerce však může vést k chromozomovým přestavbám (inverze, delece, transpozice)

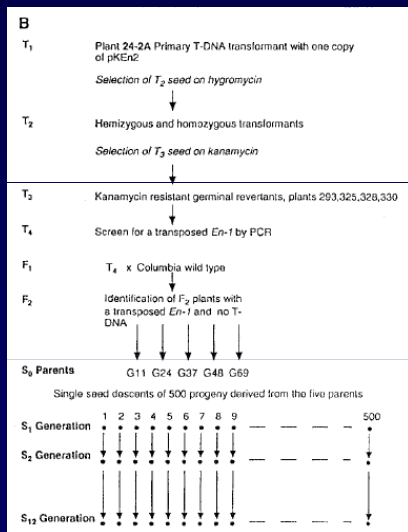

Vytváření knihoven inserčních mutantů

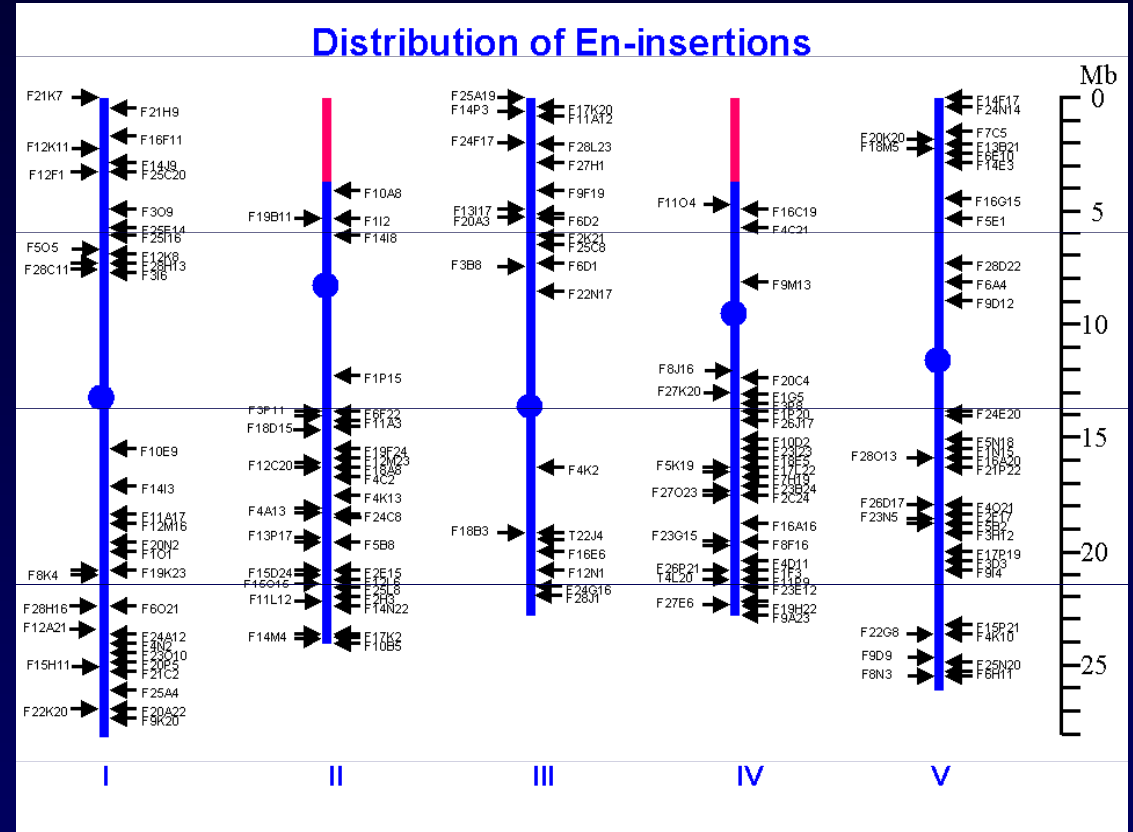

↓
příprava transgenických rostlin

↓
vytvoření populace mutantních jedinců

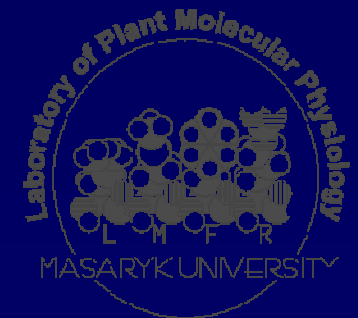
↓
vyhledávání sekvenčně specifických mutantů pomocí PCR

Genomika III.

Přístupy reverzní genetiky

- Metody identifikace sekvenčně specifických mutantů
  - příprava sbírky mutantů
  - vyhledávání sekvenčně specifických mutantů
    - „trojrozměrné“ vyhledávání pomocí PCR
    - hybridizace s produkty iPCR na filtrech

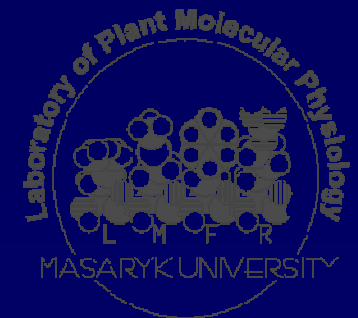

„Trojrozměrné“ vyhledávání pomocí PCR

1. Knihovna *En-1* inzerčních mutantů

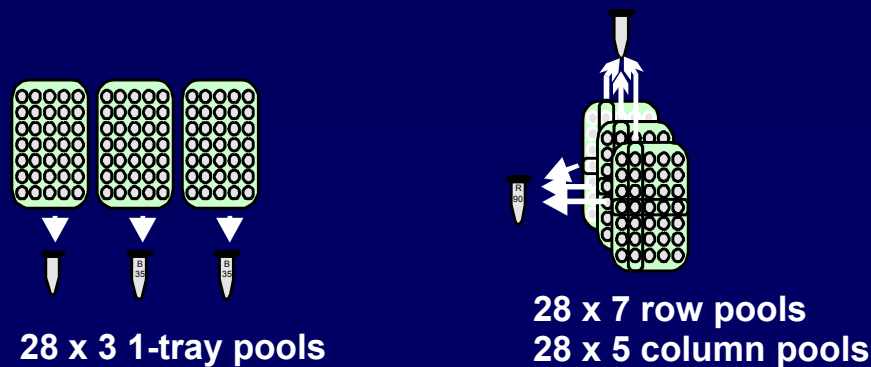
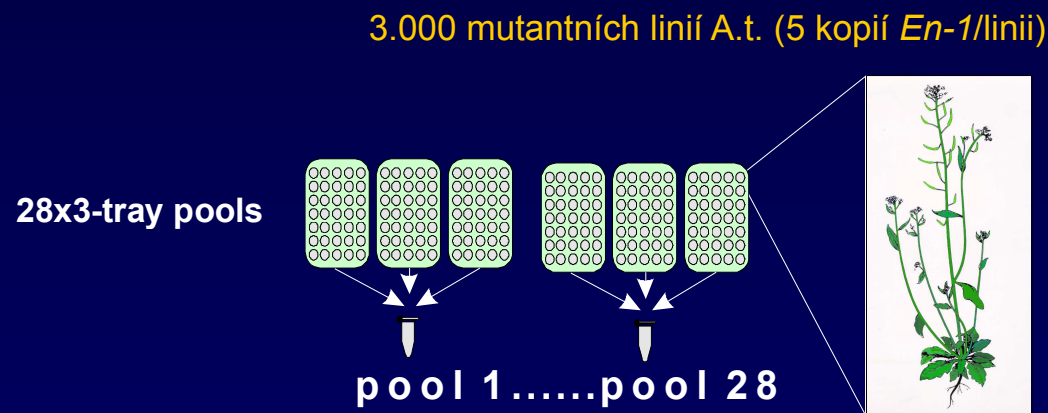
- autonomní *En/Spm*, bez selekce
- 3000 nezávislých linií
- průměrně 5 kopií na linii
- trojrozměrné vyhledávání pomocí PCR

Genomika II.

Přístupy reverzní genetiky

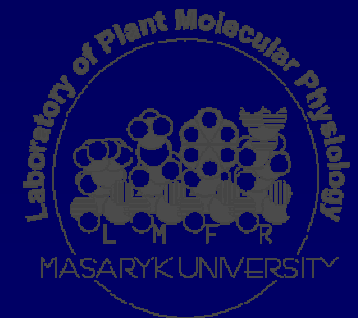
- „Trojrozměrné“ vyhledávání pomocí PCR
  - izolace genomové DNA z jednotlivých rostlin mutantní populace a vytvoření souhrnných souborů DNA („trojice“, řady a sloupce trojic a jednotlivé podnosy)

Genomika III.

Přístupy reverzní genetiky

- „Trojrozměrné“ vyhledávání pomocí PCR
  - izolace genomové DNA z jednotlivých rostlin mutantní populace a vytvoření souhrnných souborů DNA („trojice“, řady a sloupce trojic a jednotlivé podnosy)
  - identifikace pozitivní „trojice“ pomocí PCR, blotování PCR produktů a hybridizace s genově specifickou sondou

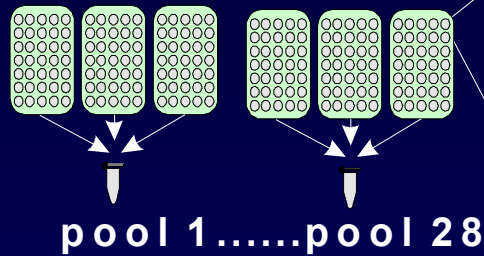

„Třírozměrné“ vyhledávání v knihovně inzerčních mutantů pomocí PCR

1. Vyhledávání pozitivní trojice

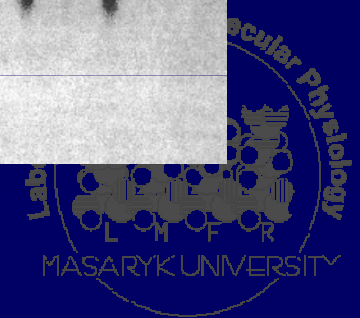
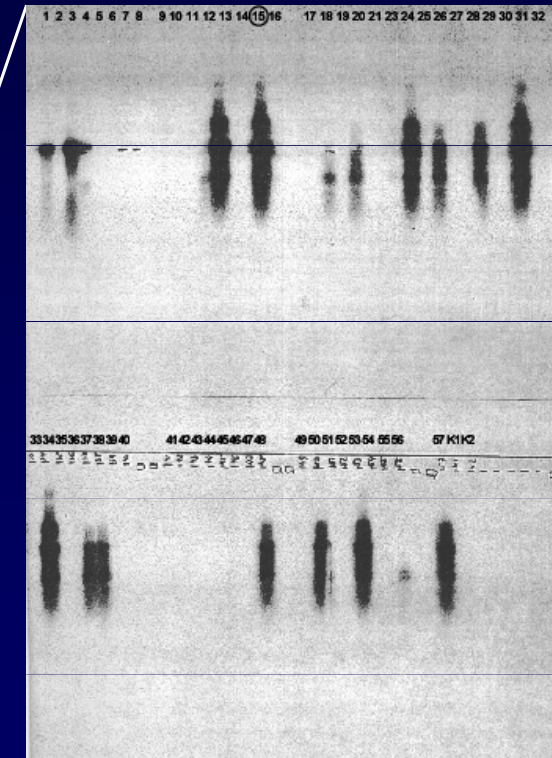
3.000 mutantních linií A.t. (5 kopií *En-1*/linii)

28x3-tray pools

(2x2x28=112 PCR reakcí)

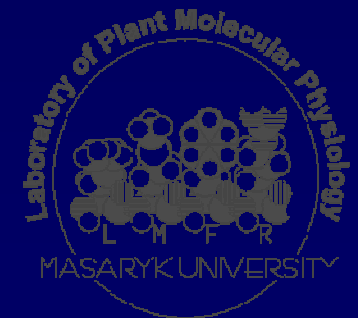
Identifikace PCR produktu pomocí hybridizace s genově spec. sondou

Genomika III.

Přístupy reverzní genetiky

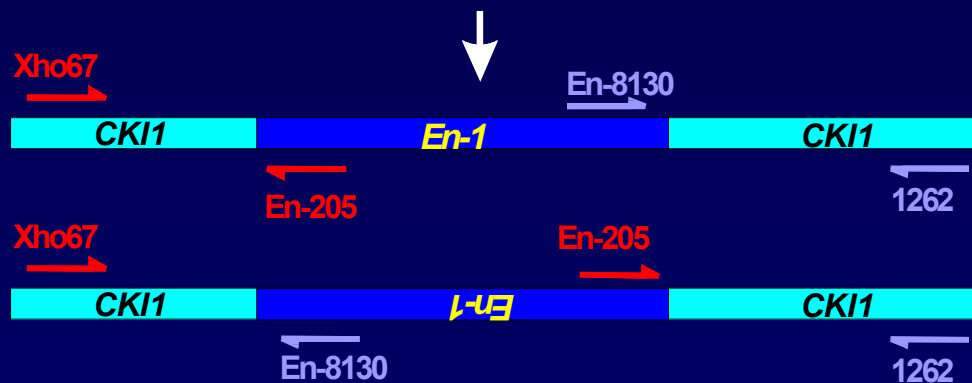
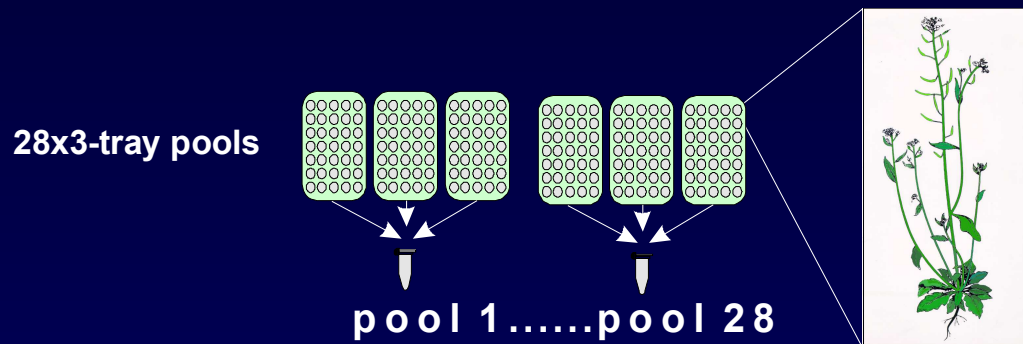
- „Trojrozměrné“ vyhledávání pomocí PCR
  - izolace genomové DNA z jednotlivých rostlin mutantní populace a vytvoření souhrnných souborů DNA („trojice“, řady a sloupce trojic a jednotlivé podnosy)
  - identifikace pozitivní „trojice“ pomocí PCR, blotování PCR produktů a hybridizace s genově specifickou sondou
  - identifikace pozitivní linie pomocí Identifikace pozitivního „tácu“, řady a sloupce

„Třírozměrné“ vyhledávání v knihovně inzerčních mutantů pomocí PCR

1. Vyhledávání pozitivní trojice

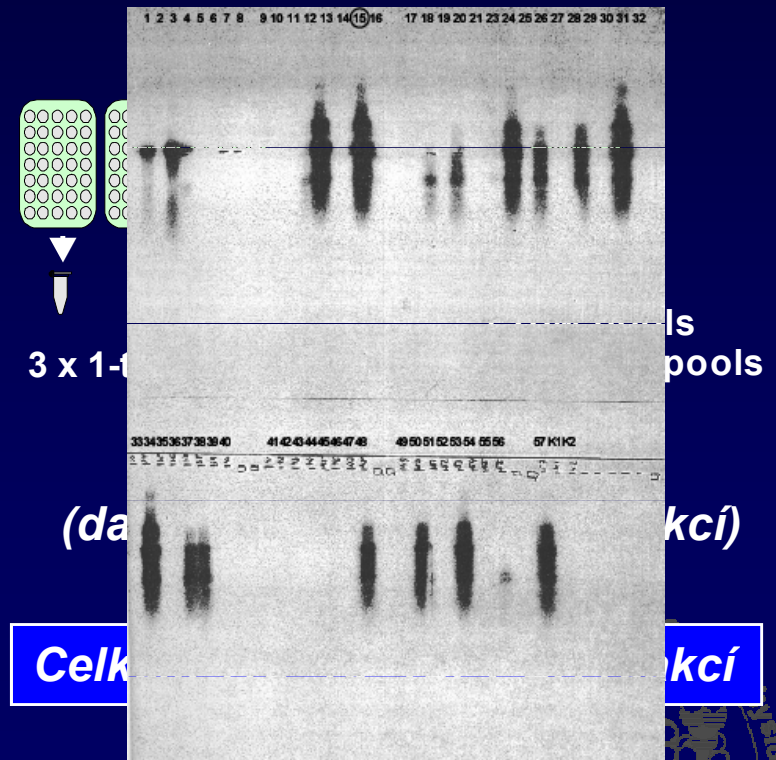
3.000 mutantních linií A.t. (5 kopií *En-1*/linii)

(2x2x28=112 PCR reakcí)

Identifikace PCR produktu pomocí hybridizace s genově spec. sondou

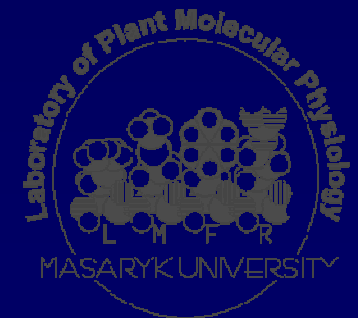
2. Identifikace linie nesoucí inzerci

Genomika III.

Přístupy reverzní genetiky

- Metody identifikace sekvenčně specifických mutantů
  - příprava sbírky mutantů
  - vyhledávání sekvenčně specifických mutantů
    - „trojrozměrné“ vyhledávání pomocí PCR
    - hybridizace s produkty iPCR na filtrech

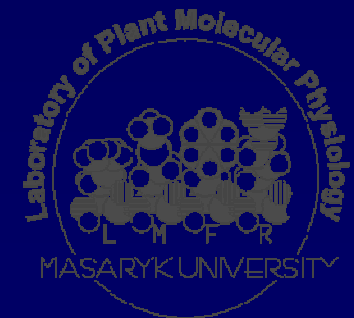

Hybridizace s produkty iPCR na filtrech

Inzerční knihovna dSpm mutantů

- The Sainsbury Laboratory (SLAT-lines), John Innes Centre, Norwich Research Park
- DNA a semena v Nottingham Seed Stock Centre
- 48.000 linií
- průměrně 1.2 izerce na linii
- neautonomní transposon
- PCR vyhledávání nebo hybridizace s iPCR filtry
- SINS (sequenced insertion sites) databáze

<http://nasc.nott.ac.uk>

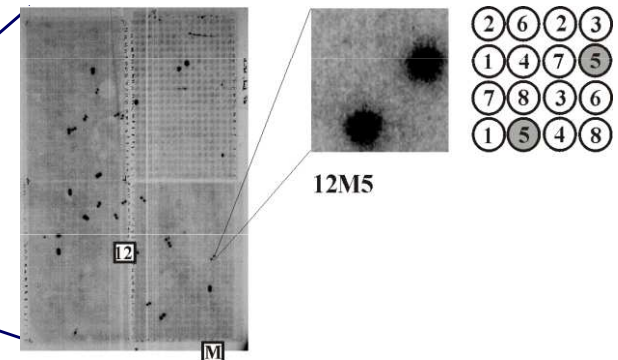
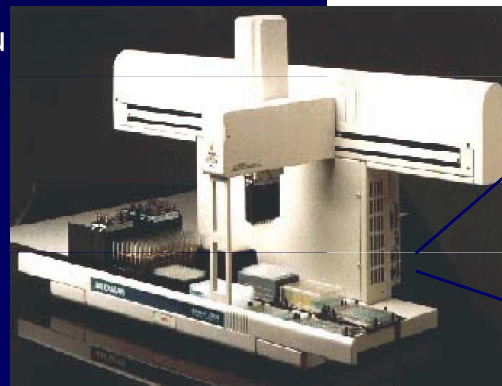
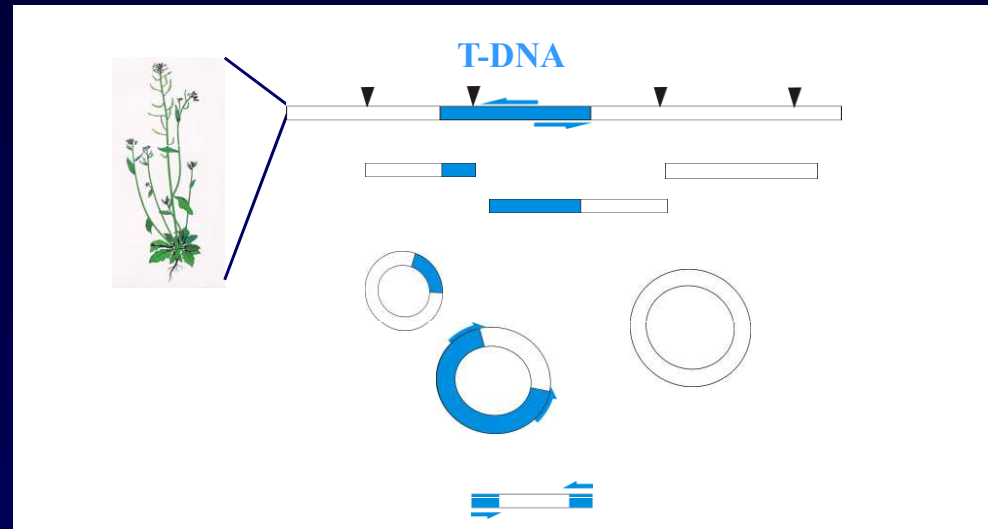

Přístupy reverzní genetiky

Identifikace sekvenčně specifických mutantů

Hybridizace s produkty iPCR na filtrech

- izolace genomové DNA z jednotlivých rostlin mutantní populace
- štěpení restriční endonukleázou
- ligace, vznik cirkulární DNA
- inverzní PCR (iPCR) pomocí T-DNA specifických primerů
- příprava nylonových filtrů s produkty iPCR v přesně daném vzorci (poloze) pomocí robota
- hybridizace s genově specifickou sondou

Genomika III.

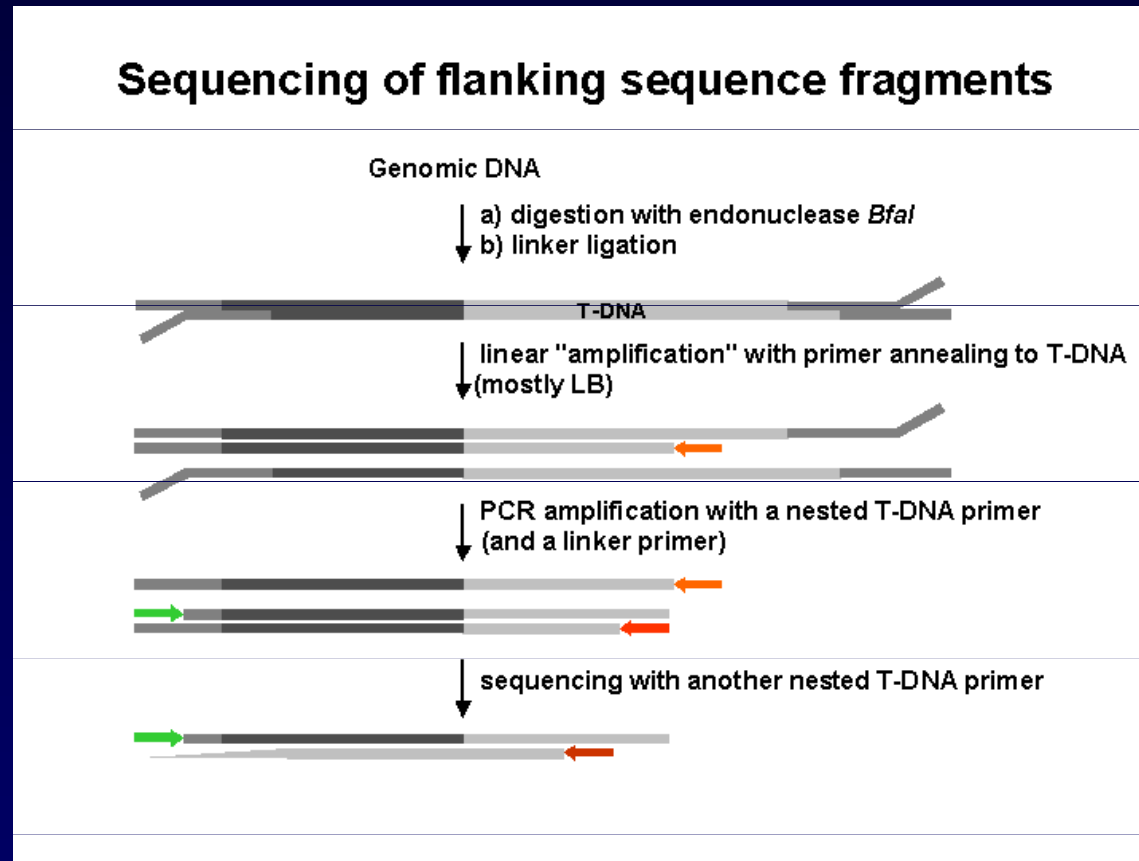
Přístupy reverzní genetiky

- Metody identifikace sekvenčně specifických mutantů
  - příprava sbírky mutantů
  - vyhledávání sekvenčně specifických mutantů pomocí PCR
  - vyhledávání sekvenčně specifických mutantů v elektronických databázích

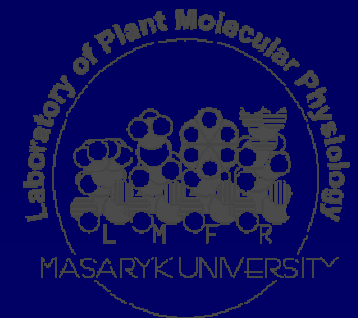

Příprava FST knihoven z populace *A. thaliana* mutované pomocí T-DNA

Sequencing of flanking sequence fragments

GABI-Kat (MPIZ, Köln)

Vyhledávání v elektronických knihovnách inzerčních mutantů

Results of Blast search against sequenced inserts

>Insert_SALK:029311: [Order line 029311](#) | [View in AGR](#)
Length = 460

Score = 484 bits (244), Expect = e-135
Identities = 250/252 (99%)
Strand = Plus / Minus

Query: 1450 attagagtttgattgaagtgtgttttatatattgatagtgaggacattacttataaaaaagc 1509
|||||
Sbjct: 459 attagagtttgattgaagcggttttatatattgatagtgaggacattacttataaaaaagc 400

Query: 1510 acaaggatacaacaatagagacagtcacatgtatatcacataaaggatggatggctcctcaatg 1569
|||||
Sbjct: 399 acaaggatacaacaatagagacagtcacatgtatatcacataaaggatggatggctcctcaatg 340

Query: 1570 tgttgctttaggacatttgtgagtatgtcaaaaacttatttcacatggtacactcatag 1629
|||||
Sbjct: 339 tgttgctttaggacatttgtgagtatgtcaaaaacttatttcacatggtacactcatag 280

Query: 1630 attagccccacttaggagtgctagaaaaagattgggactaaagtcttggatggaat 1689
|||||
Sbjct: 279 attagccccacttaggagtgctagaaaaagattgggactaaagtcttggatggaat 220

Query: 1690 atgattccaaac 1701
|||||
Sbjct: 219 atgattccaaac 208

Score = 111 bits (56), Expect = 8e-23
Identities = 77/84 (91%)
Strand = Plus / Plus

Query: 1923 tacatctctctgctacaattaacgctatcaaatatatttataaaaaccatttgcatttcac 1982
|||||
Sbjct: 13 tacatctctctgctacgattgacggtatcaaatatatttataaaaaccgctcagacatttcac 72

Query: 1983 ttcottaactaatcacataaatga 2006
|||||
Sbjct: 73 ttcottaactaatcacataaatga 96

Vyhledávání v elektronických knihovnách inzerčních mutantů

```

>Insert_SAK.029311: Order_line_029311 | View in AOR
Length = 460
Score = 484 bits (244), Expect = e-135
Identities = 250/252 (99%)
Strand = Plus / Minus

Query: 1450 attagatttgattgaagtggttttatattgatagtgggacattacttataaaaagc 1509
Ebjct: 459 attagatttgattgaagcgcgttttatattgatagtgggacattacttataaaaagc 400

Query: 1510 acaaggatcaacaatagagacagtcacatgttatatcaataaagtgatgtctcaatg 1569
Ebjct: 399 acaaggatcaacaatagagacagtcacatgttatatcaataaagtgatgtctcaatg 340

Query: 1570 tttgtgttaggacatttggatgtgcaaaaacttattccatgttcaactcag 1629
Ebjct: 339 tttgtgttaggacatttggatgtgcaaaaacttattccatgttcaactcag 280

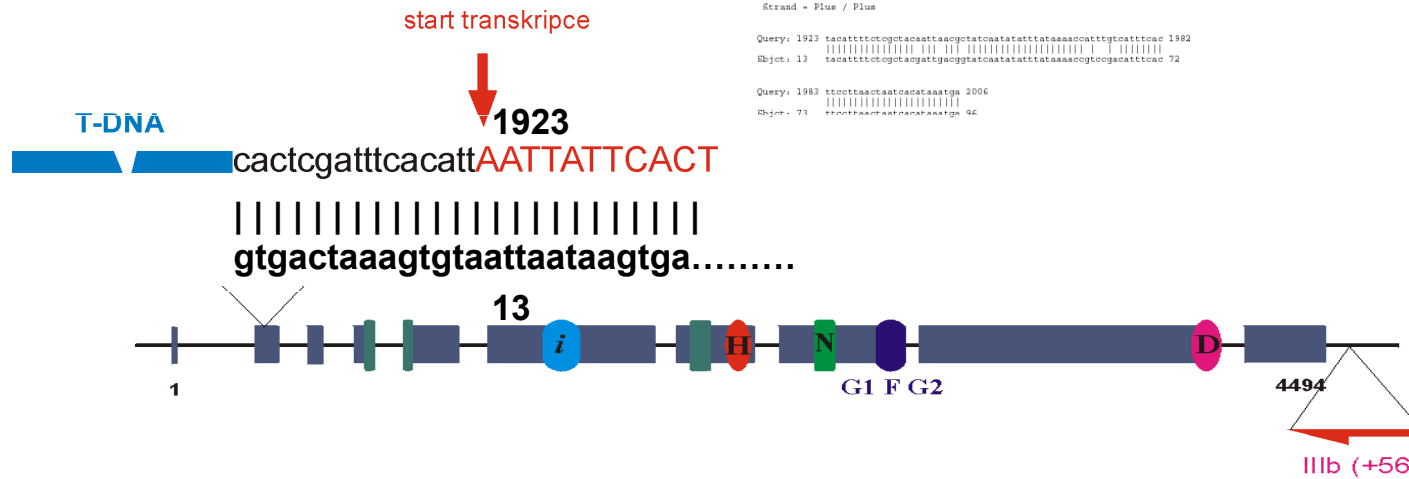
Query: 1630 attagcccacttaggagtgctagaaaaagattggactaaagctctgttgatcgaat 1689
Ebjct: 279 attagcccacttaggagtgctagaaaaagattggactaaagctctgttgatcgaat 220

Query: 1690 atgattccaaac 1701
Ebjct: 219 atgattccaaac 208

Score = 111 bits (56), Expect = 8e-23
Identities = 77/84 (93%)
Strand = Plus / Plus

Query: 1923 tacattttcogctacaattaaogctatcaatattttataaaaacccttgcatttcaac 1982
Ebjct: 13 tacattttcogctacaattaaogctatcaatattttataaaaacccttgcatttcaac 72

Query: 1983 ttcttaactaaatcaataaagta 2006
Ebjct: 73 ttcttaactaaatcaataaagta 96
    
```


- Exon
- Intron
- Transmembránová oblast
- Duplikace
- En-1* element

Genomika III.

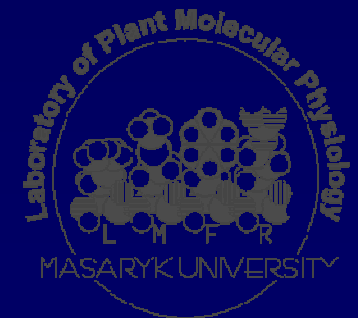
Přístupy reverzní genetiky

- Metody identifikace sekvenčně specifických mutantů
  - příprava sbírky mutantů
  - vyhledávání sekvenčně specifických mutantů pomocí PCR
  - vyhledávání sekvenčně specifických mutantů v elektronických databázích
- Analýza fenotypu a potvrzení příčinné souvislosti mezi fenotypem a inzerční mutací
  - kosegregační analýza
  - identifikace nezávislé inzerční alely
  - využití nestabilních inzerčních mutagenů a izolace revertantních linií

Proč je nutné analyzovat příčinnou souvislost mezi inzercí a pozorovaným fenotypem ?

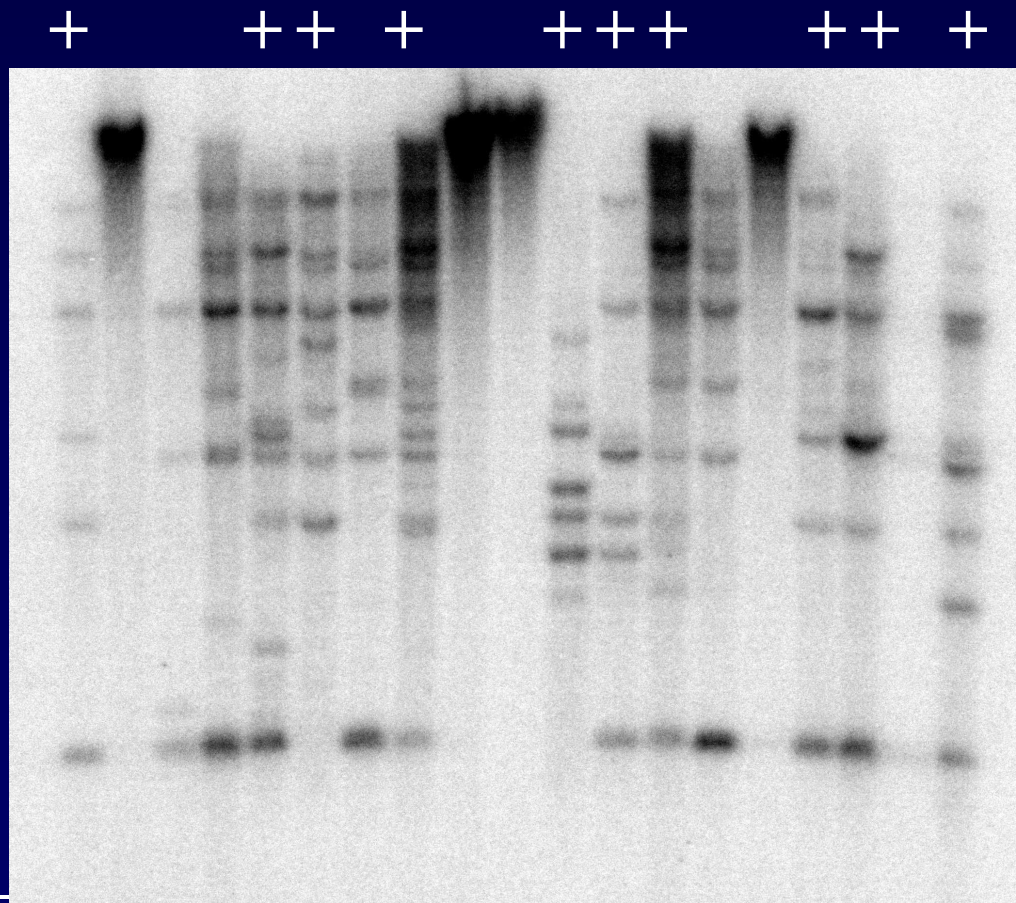
- přítomnost více inzercí v jedné linii
- možnost vzniku nezávislé bodové mutace
- s inzercí T-DNA jsou často asociovány chromozomové aberace a přestavby (duplikace, inverze, delece)

Genomika II.

- Kosegregační analýza

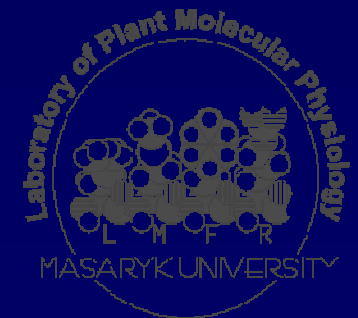
- kosegregace specifického fragmentu např. po inzerci T-DNA (nebo působení EMS atd.) do genomu s pozorovaným fenotypem

Využití autonomních transpozonů pro izolaci nových stabilních mutací a revertantních linií

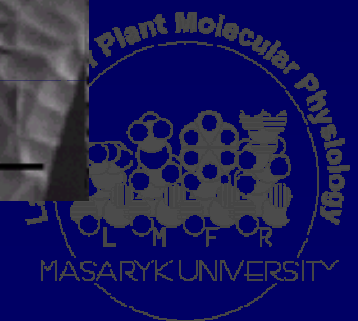
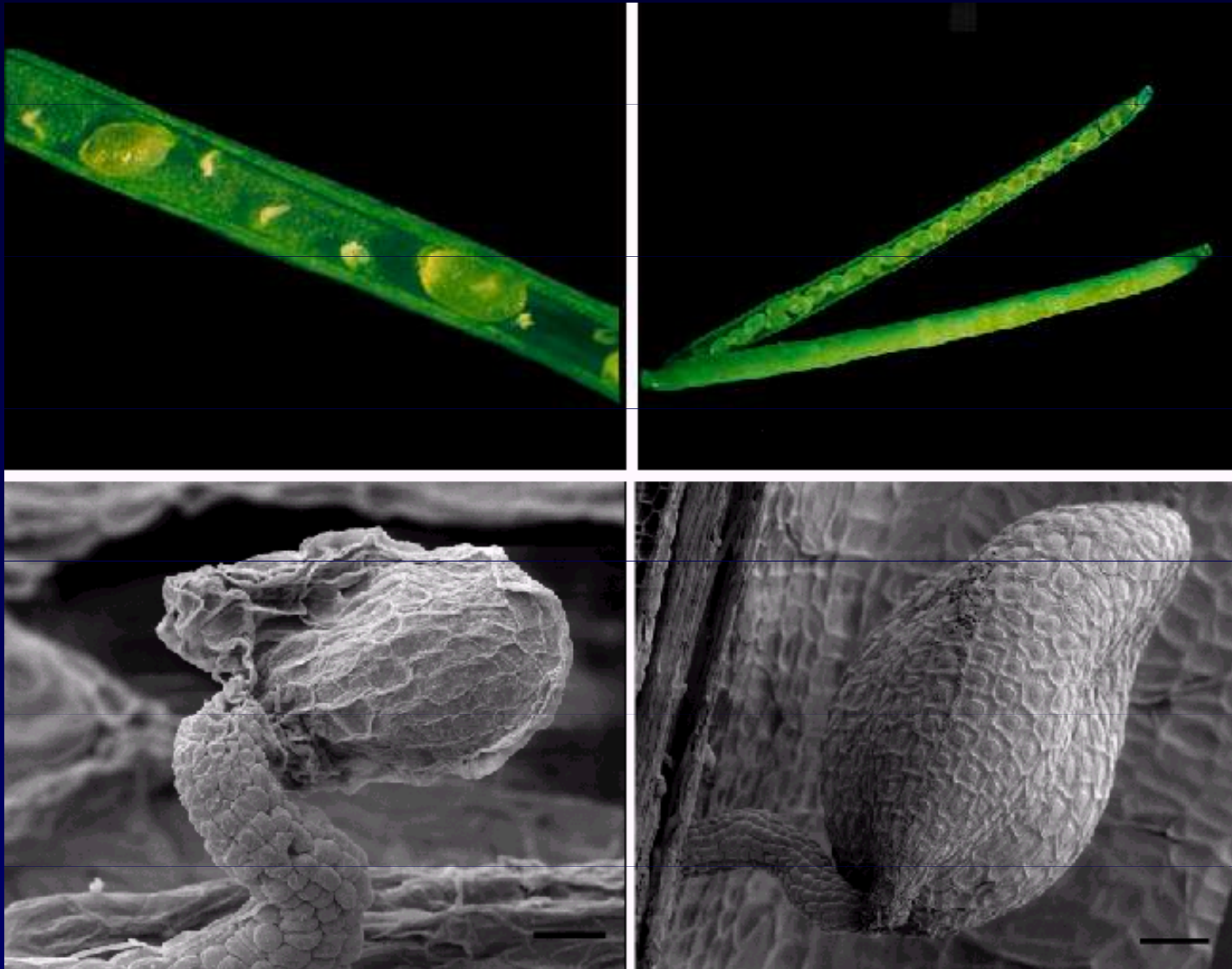
- transpozony se často vyznačují excizí a reinzercí do blízké oblasti-využití při izolaci nových mutantních alel
- excize transpozonů není vždy zcela přesná-vznik bodových mutací - izolace revertantních linií s tichou mutací i stabilních mutantů

Fenotyp šesulí *cki1::En-1*

cki1::En-1

En-1

Potvrzení fenotypu *cki1::En-1*

1. Izolace revertantních linií

- PCR vyhledávání ve 246 rostlinách segregující populace
- z 90 *cki1::En-1* pozitivních 9 rostlin mělo kromě šešulí standardního typu i šešule mutantní

Analýza potomstva

- potvrzení absence inzerce pomocí PCR
- PCR amplifikace a klonování části genomové DNA v místě inzerce
- sekvenování

Využití autonomních transpozonů pro izolaci nových stabilních mutací a revertantních linií

aattcaagtcgctCACTACAAGA "En-1" TCTTGTAGTGcgtggagact

A. *aat tca agt **cgt gga gac tac** act tgg tac act caa acc gtg gat cag tta act ggt*
 N S S **R G D Y** T W Y T Q T V D Q L T G

B. *aat tca agt **ggt acg** act tgg tac act caa acc gtg gat cag tta act ggt*
 N S S **G T** T W Y T Q T V D Q L T G

C. *aat tca agt cgt **acg** gag act aca ctt ggt aca ctc aaa ccg tgg atc agt taa*
 N S S R T E T T L G T L K P W I S .

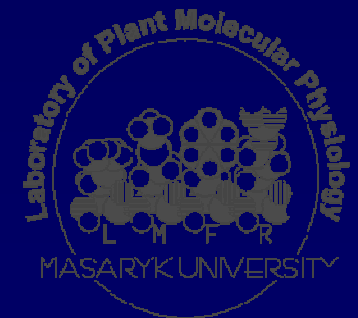
D. *aat tca agt cgc **ggt** gag act aca ctt ggt aca ctc aaa ccg tgg atc agt taa*
 N S S R V E T T L G T L K P W I S .

Potvrzení fenotypu *cki1::En-1*

2. Izolace stabilní mutantní linie

- analýza fenotypu segregující populace (~~CK/CK~~ *cki1::En-1*)
- PCR analýza rostlin s mutantním fenotypem-identifikace rostlin bez inserce
- PCR amplifikace a klonování části genomové DNA v místě inserce
- sekvencování

Využití autonomních transpozonů pro izolaci nových stabilních mutací a revertantních linií

aattcaagtcgctCACTACAAGA "En-1" TCTTGTAGTGcgtggagact

A. *aat tca agt **cgt gga gac tac** act tgg tac act caa acc gtg gat cag tta act ggt*
 N S S **R G D Y** T W Y T Q T V D Q L T G

B. *aat tca agt **ggt acg** act tgg tac act caa acc gtg gat cag tta act ggt*
 N S S **G T** T W Y T Q T V D Q L T G

C. *aat tca agt **cgt acg** gag act aca ctt ggt aca ctc aaa ccg tgg atc agt taa*
 N S S **R T** E T T L G T L K P W I S .

D. *aat tca agt **cgc gtg** gag act aca ctt ggt aca ctc aaa ccg tgg atc agt taa*
 N S S **R V** E T T L G T L K P W I S .

Genomika III.

Přístupy reverzní genetiky

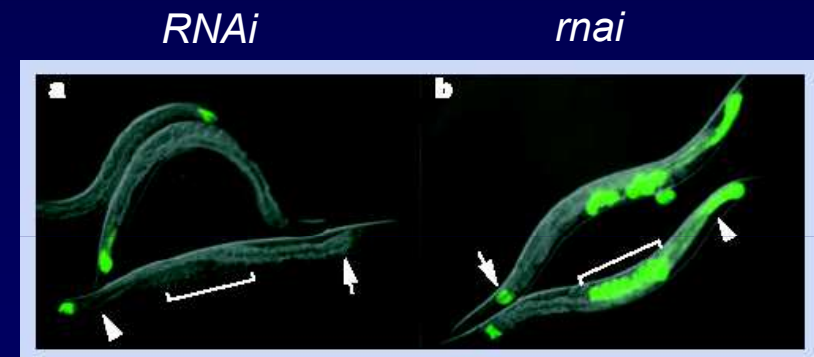
- Metody identifikace sekvenčně specifických mutantů
  - příprava sbírky mutantů
  - vyhledávání sekvenčně specifických mutantů pomocí PCR
  - vyhledávání sekvenčně specifických mutantů v elektronických databázích
- Analýza fenotypu a potvrzení příčinné souvislosti mezi fenotypem a inzerční mutací
  - identifikace nezávislé inzerční alely
  - využití nestabilních inzerčních mutagenů a izolace revertantních linií
- Umlčování genů pomocí RNAi
  - mechanismus účinku RNAi

Genomika III.

mechanismus RNA interference

- Molekulární podstata posttranskripčního umlčování genů (PTGS)
  - RNAi objevena u *Caenorhabditis elegans*
    - umlčování bylo indukováno jak sense tak antisense RNA (pravd' kontaminace obou při *in vitro* transkripci)
    - dsRNA indukovala umlčování cca 10-100x účinněji
    - dsRNA indukce je závislá na vlastních genech-gen. vyhledávání

Genomika II.

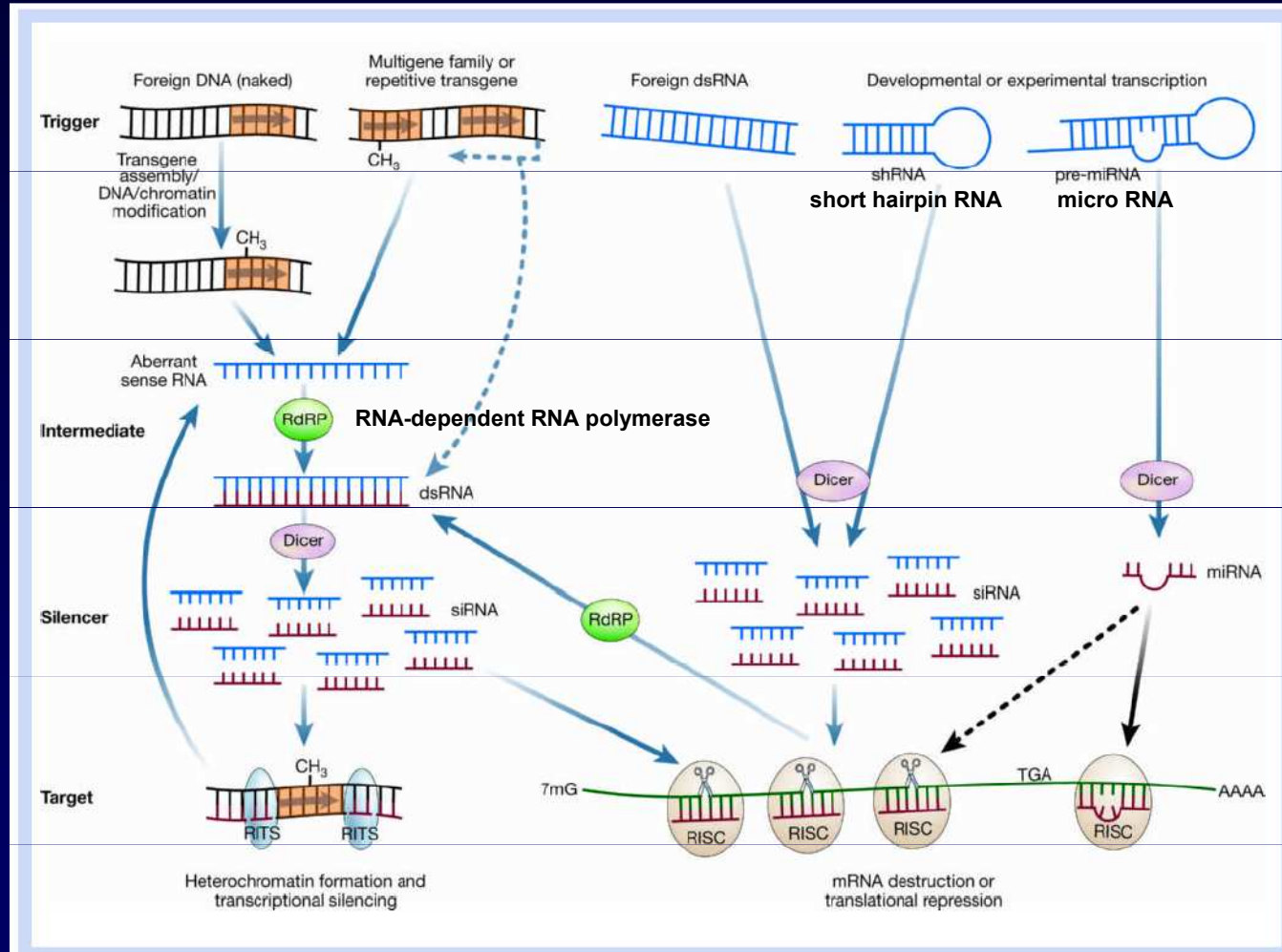
mechanismus RNA interference

- Molekulární podstata posttranskripčního umlčování genů (PTGS)
  - RNAi objevena u *Caenorhabditis elegans*
  - je to přirozený mechanismus regulace genové exprese u všech eukaryot
  - podstatou je tvorba dsRNA, která může být spuštěna několika způsoby:
    - přítomnost cizí „aberrantní“ DNA
    - specifické transgeny obsahující obrácené repetice částí cDNA
    - transkripce vlastních genů pro **shRNA** (short hairpin RNA) nebo **miRNA** (micro RNA, endogenní „vlásečková“ RNA)
  - dsRNA je procesována enzymovým komplexem (DICER), což vede k tvorbě **siRNA** (short interference RNA), která se pak váže buď na enzymový komplex **RITS** (RNA-induced transcriptional silencing complex) nebo **RISC** (RNA-induced silencing complex)
  - **RISC** zprostředkovává buď **degradaci mRNA** (v případě úplné similarity siRNA a cílové mRNA) nebo vede pouze k **zastavení translace** (v případě neúplné homologie jako je tomu např. v případě miRNA)
  - **RITS** zprostředkovává **reorganizaci genomové DNA** (tvorba heterochromatinu a inhibice transkripce)

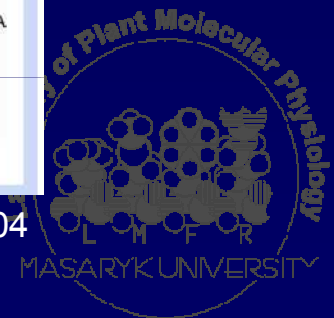

Genomika II.

mechanismus RNA interference

Mello, 2004

The Nobel Prize in Physiology or Medicine 2006

"for their discovery of RNA interference - gene silencing by double-stranded RNA"

Andrew Z. Fire

USA

Stanford University School of
Medicine
Stanford, CA, USA

b. 1959

Craig C. Mello

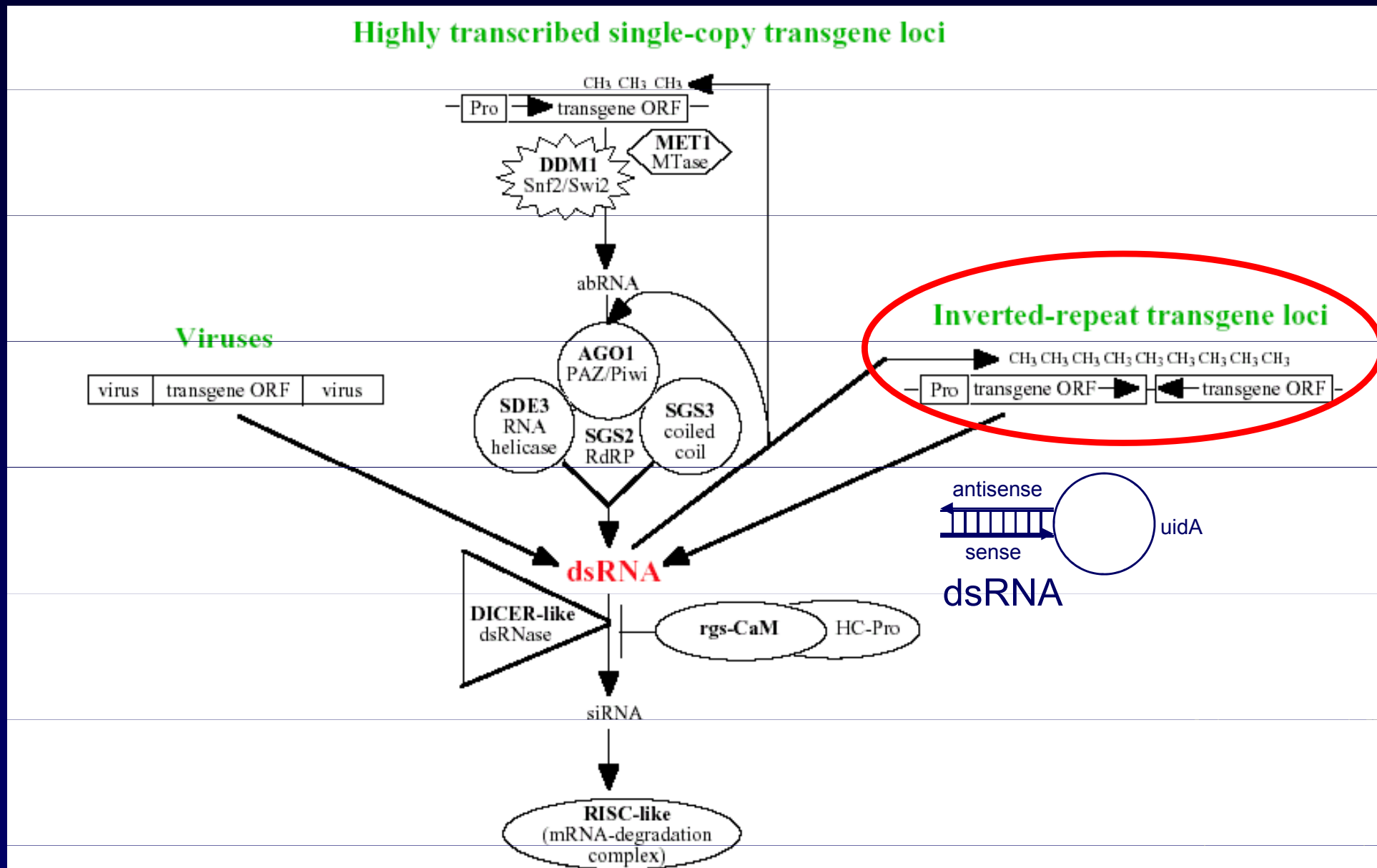
USA

University of Massachusetts
Medical School
Worcester, MA, USA

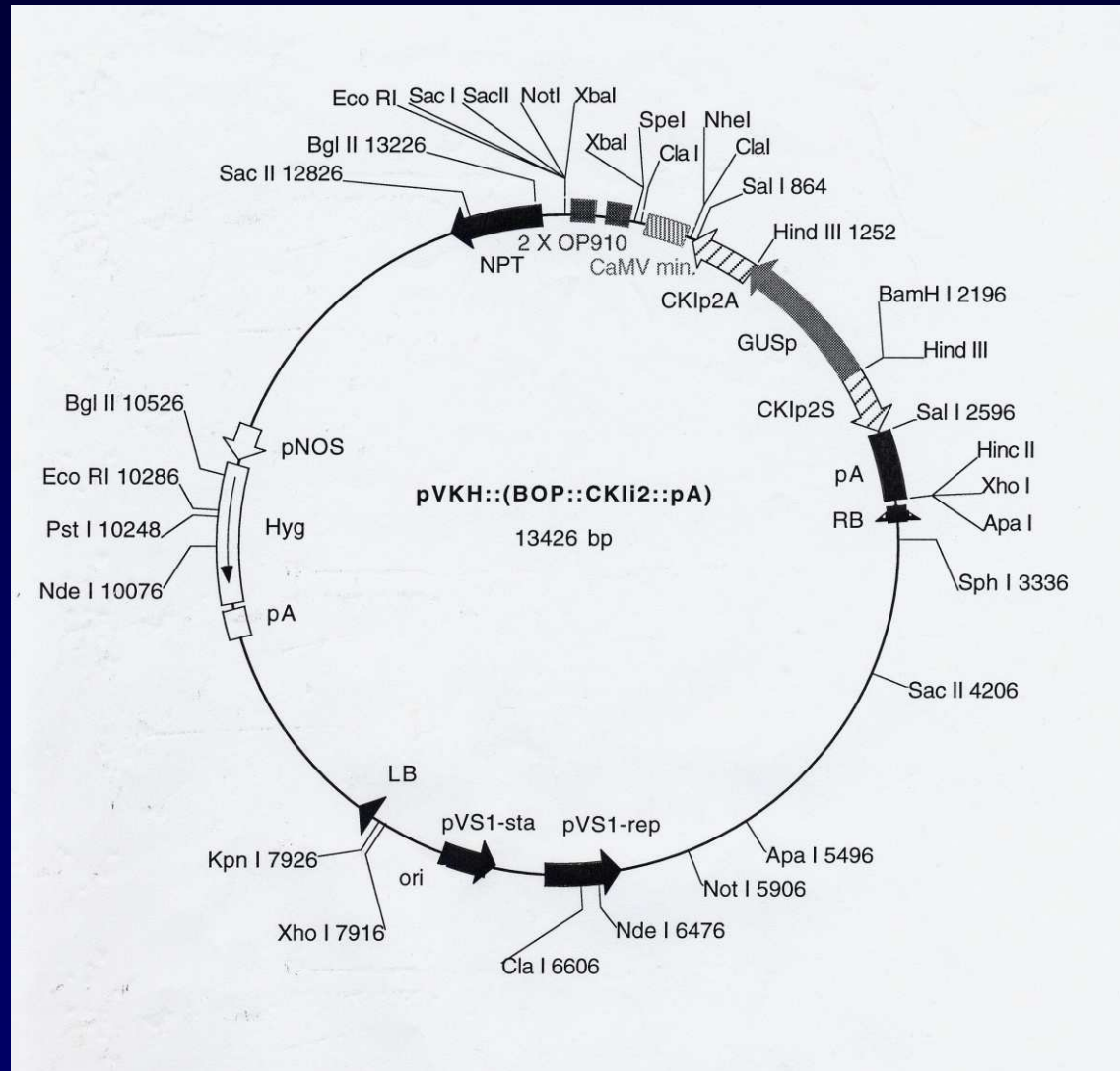
b. 1960

Mechanismus posttranskripčního umlčování genů pomocí RNA interference (iRNA)

- 2. RNAi approach using regulated expression system

Genomika III.-shrnutí

Přístupy reverzní genetiky

- Metody identifikace sekvenčně specifických mutantů
  - příprava sbírky mutantů
  - vyhledávání sekvenčně specifických mutantů pomocí PCR
  - vyhledávání sekvenčně specifických mutantů v elektronických databázích
- Analýza fenotypu a potvrzení příčinné souvislosti mezi fenotypem a inzerční mutací
  - kosegregační analýza
  - identifikace nezávislé inzerční alely
  - využití nestabilních inzerčních mutagenů a izolace revertantních linií
- Umlčování genů pomocí RNAi
  - mechanismus účinku RNAi

Genomika III.-diskuse

Přístupy reverzní genetiky

